

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOVE



ODVJETNIČKI URED
MAJA BILIĆ PAULIĆ

UVOD: EU FONDOVI I INOVACIJE

Europski fondovi posljednjih godina predstavljaju jedan od najvažnijih izvora financiranja razvoja inovacija, novih proizvoda i tehnoloških rješenja u poduzetništvu.

U 2026. godini poduzetnicima će biti na raspolaganju niz natječaja usmjerenih na:

- istraživanje i razvoj (R&D)
- digitalizaciju poslovanja
- organizacijske inovacije
- industrijsku tranziciju

Intenzitet potpore u pojedinim programima može doseći i do **92% ili 100% prihvatljivih troškova**, ovisno o vrsti poziva i kategoriji prijavitelja.

Među najznačajnijim programima očekuju se:

- Dokazivanje inovativnog koncepta (PoC)
- Digitalni vaučeri
- Inovacije u okviru S3 područjima
- potpore za start-up i spin-off poduzeća
- projekti industrijske tranzicije (npr. STEP/SPIN inicijative)

Ovi programi omogućuju financiranje:

- razvoja novih tehnologija
- validacije inovacija
- digitalne transformacije
- edukacije zaposlenika
- ulaganja u opremu i procese

Međutim, paralelno s razvojem inovacija javlja se ključno pitanje: **kako pravno zaštititi intelektualno vlasništvo koje nastaje tijekom projekta.**

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOVE

ZAŠTO JE ZAŠTITA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KLJUČNO U EU PROJEKTIMA

Velik broj EU projekata uključuje aktivnosti poput istraživanja i razvoja novih rješenja, transfera znanja i tehnologije, provjere i zaštite intelektualnog vlasništva te komercijalizacije inovacija. Upravo kroz takve aktivnosti nastaju rezultati koji imaju značajnu tržišnu vrijednost, ali samo ako su **pravovremeno prepoznati i adekvatno pravno zaštićeni kroz različite oblike prava intelektualnog vlasništva.**

U tom kontekstu, intelektualno vlasništvo postaje ključan element uspješne provedbe projekta. Ono obuhvaća različite oblike zaštite, uključujući **autorska prava, patente, žigove, industrijski dizajn, poslovne tajne i know-how**, a svaki od njih može imati važnu ulogu u zaštiti i iskorištavanju rezultata projekta.

Ako inovacija nije zaštićena, poduzetnik gubi konkurentsku prednost na tržištu. S druge strane, pravilno strukturirana i adekvatno zaštićena prava intelektualnog vlasništva omogućuju dugoročnu komercijalizaciju rezultata projekta i povećavaju ukupnu vrijednost poduzeća.

Zbog toga se **upravljanje intelektualnim vlasništvom i njegova zaštita** ne smije promatrati kao dodatna ili sekundarna aktivnost, već kao **ključan segment svakog EU projekta**, koji izravno utječe na njegovu uspješnost i održivost.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOVE

KOJE VRSTE PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA NASTAJU U OKVIRU PROJEKATA FINANCIRANIH U OKVIRU EU FONDOVA

EU projekti često uključuju razvoj novih proizvoda, tehnologija ili digitalnih rješenja, a kao rezultat takvih aktivnosti može nastati više različitih oblika intelektualnog vlasništva. Razumijevanje tih oblika ključno je kako bi poduzetnici mogli pravovremeno odabrati odgovarajući način zaštite i osigurati maksimalnu vrijednost inovacije.

Jedan od najvažnijih oblika zaštite je **patent**. Patent je **pravo** priznato za **izum** koji nudi novo rješenje nekog **tehničkog** problema, a obično se odnosi na određeni **proizvod**, **postupak** ili **primjenu**.

U kontekstu EU projekata, patenti su osobito relevantni za inovacije poput novih proizvodnih procesa, tehnoloških rješenja, materijala ili industrijskih komponenti. Važno je naglasiti da se **mogućnost patentne zaštite može izgubiti ako se inovacija javno objavi prije podnošenja prijave**.

Uz tehnička rješenja, značajnu ulogu ima i **industrijski dizajn**, koji štiti vanjski izgled proizvoda, uključujući njegov oblik, linije, boje ili teksturu. U projektima razvoja proizvoda zaštita dizajna često je jednako važna kao i tehnička inovacija, osobito u industrijama gdje estetika i vizualni identitet igraju ključnu ulogu.

Žig predstavlja još jedan važan oblik zaštite jer omogućuje razlikovanje proizvoda ili usluga na tržištu. To može biti naziv proizvoda, logotip ili slogan, a njegova registracija poduzetniku daje **isključivo pravo korištenja najvažnijih elemenata brenda** i dodatno jača tržišnu prepoznatljivost.

U mnogim EU projektima, posebno onima koji uključuju digitalizaciju i razvoj softvera, značajnu ulogu ima i **autorsko pravo**, koje štiti originalna autorska djela poput računalnih programa, grafičkog dizajna, tekstova ili multimedijalnog sadržaja. Iako autorsko pravo nastaje samim

stvaranjem djela, **ključnu ulogu ima pravilno ugovorno uređenje prava**, osobito kada u razvoju sudjeluju zaposlenici ili vanjski suradnici.

Osim formalnih prava, inovacije se često štite i kroz **poslovne tajne i know-how**, koji obuhvaćaju informacije s poslovnom vrijednošću koje nisu javno dostupne, poput formula, algoritama, proizvodnih procesa ili strategija razvoja. Njihova zaštita temelji se prvenstveno na ugovornim i organizacijskim mjerama, kao što su ugovori o povjerljivosti i interne procedure.

Svaki od navedenih oblika zaštite ima svoju specifičnu ulogu, a u praksi se često koristi njihova kombinacija kako bi se postigla **sveobuhvatna i učinkovita zaštita rezultata EU projekta**.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOVE

PLANIRANJE ZAŠTITE INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA PRIJE PRIJAVE PROJEKTA

Jedna od najčešćih pogrešaka u EU projektima jest razmišljanje o zaštiti intelektualnog vlasništva tek nakon što je projekt već započeo. U praksi, takav pristup može dovesti do ozbiljnih pravnih i poslovnih rizika, uključujući gubitak mogućnosti zaštite inovacije ili nejasnoće oko vlasništva nad rezultatima projekta.

Zato je zaštitu intelektualnog vlasništva potrebno planirati već u fazi pripreme projektne prijave. U toj fazi poduzetnik treba jasno identificirati postojeća znanja i tehnologije koje unosi u projekt, odnosno tzv. **background**, te provjeriti vlasništvo i prava korištenja nad tim rješenjima. Istovremeno, potrebno je procijeniti koje inovacije mogu nastati tijekom projekta i imaju potencijal za pravnu zaštitu.

Planiranje uključuje i pravovremeno definiranje odnosa između partnera, ako se projekt provodi u suradnji, kao i odabir odgovarajućih oblika zaštite, poput patenta, žiga ili industrijskog dizajna. Takav pristup omogućuje da se potencijalne inovacije od početka razvoja usmjere prema tržišnoj primjeni i pravnoj zaštiti.

Važno je istaknuti da mnogi EU natječaji prepoznaju aktivnosti vezane uz zaštitu intelektualnog vlasništva kao **prihvatljive troškove projekta**. To znači da je već u fazi planiranja moguće predvidjeti i financirati aktivnosti poput patentnih prijava, registracije žiga ili industrijskog dizajna te analize tržišta i slobode djelovanja (engl. *freedom to operate*).

Pravovremeno planiranje zaštite intelektualnog vlasništva omogućuje poduzetniku da izbjegne pravne nesigurnosti, optimizira korištenje EU sredstava i osigura **maksimalnu tržišnu vrijednost rezultata projekta**.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOVE

PLANIRANJE ZAŠTITE INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA PRIJE PRIJAVE PROJEKTA

EU projekti često uključuju razvoj novih proizvoda, tehnologija ili digitalnih rješenja, a kao rezultat takvih aktivnosti može nastati više različitih oblika intelektualnog vlasništva. Razumijevanje tih oblika ključno je kako bi poduzetnici mogli pravovremeno odabrati odgovarajući način zaštite i osigurati maksimalnu vrijednost inovacije.

Jedan od najvažnijih oblika zaštite je **patent**. Patent je **pravo** priznato za **izum** koji nudi novo rješenje nekog **tehničkog** problema, a obično se odnosi na određeni **proizvod**, **postupak** ili **primjenu**.

U kontekstu EU projekata, patenti su osobito relevantni za inovacije poput novih proizvodnih procesa, tehnoloških rješenja, materijala ili industrijskih komponenti. Važno je naglasiti da se **mogućnost patentne zaštite može izgubiti ako se inovacija javno objavi prije podnošenja prijave**.

Uz tehnička rješenja, značajnu ulogu ima i **industrijski dizajn**, koji štiti vanjski izgled proizvoda, uključujući njegov oblik, linije, boje ili teksturu. U projektima razvoja proizvoda zaštita dizajna često je jednako važna kao i tehnička inovacija, osobito u industrijama gdje estetika i vizualni identitet igraju ključnu ulogu.

Žig predstavlja još jedan važan oblik zaštite jer omogućuje razlikovanje proizvoda ili usluga na tržištu. To može biti naziv proizvoda, logotip ili slogan, a njegova registracija poduzetniku daje **isključivo pravo korištenja najvažnijih elemenata brenda** i dodatno jača tržišnu prepoznatljivost.

U mnogim EU projektima, posebno onima koji uključuju digitalizaciju i razvoj softvera, značajnu ulogu ima i **autorsko pravo**, koje štiti originalna autorska djela poput računalnih programa, grafičkog dizajna, tekstova ili multimedijalnog sadržaja. Iako autorsko pravo nastaje samim stvaranjem djela, **ključnu ulogu ima pravilno ugovorno uređenje prava**, osobito kada u razvoju sudjeluju zaposlenici ili vanjski suradnici.

Osim formalnih prava, inovacije se često štite i kroz **poslovne tajne i know-how**, koji obuhvaćaju informacije s poslovnom vrijednošću koje nisu javno dostupne, poput formula, algoritama, proizvodnih procesa ili strategija razvoja. Njihova zaštita temelji se prvenstveno na ugovornim i organizacijskim mjerama, kao što su ugovori o povjerljivosti i interne procedure.

Svaki od navedenih oblika zaštite ima svoju specifičnu ulogu, a u praksi se često koristi njihova kombinacija kako bi se postigla **sveobuhvatna i učinkovita zaštita rezultata EU projekta**.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOVE

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO KOJE NASTAJE U PARTNERSTIVIMA

Velik broj EU projekata provodi se kroz partnerstva između poduzetnika, istraživačkih organizacija i drugih institucija. Takva suradnja omogućuje razmjenu znanja, resursa i stručnosti, ali istovremeno otvara jedno od najvažnijih pravnih pitanja – **tko je vlasnik rezultata projekta i pod kojim uvjetima se oni mogu koristiti.**

U tom kontekstu ključno je razlikovati dvije kategorije intelektualnog vlasništva. Prva se odnosi na postojeća znanja, tehnologije i prava koja partneri unose u projekt prije njegova početka. Druga kategorija se odnosi na sve rezultate i inovacije nastale tijekom provedbe projekta.

Bez jasnog razgraničenja ove dvije kategorije može doći do ozbiljnih pravnih nejasnoća, osobito kada više partnera sudjeluje u razvoju istog rješenja. Stoga je nužno unaprijed definirati ključna pitanja, uključujući **vlasništvo nad rezultatima projekta, prava korištenja, uvjete komercijalizacije te mogućnosti licenciranja.**

U praksi se ta pitanja uređuju kroz **konzorcijski ugovor i druge projektne ugovore**, koji moraju jasno definirati prava i obveze svih uključenih strana. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti situacijama u kojima više partnera zajednički razvija inovaciju, jer tada može nastati **zajedničko vlasništvo**, koje zahtijeva dodatno ugovorno uređenje kako bi se izbjegli budući sporovi.

Pravilno uređeni odnosi među partnerima omogućuju sigurnu provedbu projekta i nesmetanu komercijalizaciju rezultata, dok njihovo zanemarivanje predstavlja jedan od najčešćih uzroka pravnih sporova u EU projektima.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOSVE

PRAVA ZAPOSLENIKA I VANJSKIH SURADNIKA

U EU projektima inovacije vrlo često nastaju radom zaposlenika, istraživača i vanjskih suradnika. Upravo zato pitanje vlasništva nad rezultatima njihovog rada predstavlja jednu od ključnih pravnih točaka koju je potrebno pravovremeno urediti.

Kod **autorskih djela nastalih u radnom odnosu** primjenjuje se poseban pravni režim. Iako djelo stvara zaposlenik kao autor, prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima, **poslodavac u pravilu stječe isključiva imovinska prava iskorištavanja**, ako nije drukčije ugovoreno.

To znači da poslodavac može djelo **koristiti, prilagođavati, objavljevati i komercijalizirati bez vremenskog i teritorijalnog ograničenja**, u opsegu potrebnom za obavljanje svoje djelatnosti, čak i nakon prestanka radnog odnosa. Autor zadržava svoja osobna (moralna) prava, dok se imovinska prava prenose na poslodavca temeljem zakona.

Posebna pravila vrijede za određene kategorije djela. Tako kod **računalnih programa poslodavac automatski stječe sva prava iskorištavanja**, dok se kod arhitektonskih djela poslodavcu priznaje široko pravo korištenja svih elemenata projekta, osim ako je ugovoreno drukčije.

U pravilu se stvaranje takvih djela smatra uključenim u plaću zaposlenika. Međutim, ako djelo ima **značajan doprinos poslovanju ili povećanju prihoda**, autor može imati pravo na dodatnu primjerenu naknadu, ako je to predviđeno ugovorom ili internim aktima.

Što se tiče izuma zaposlenika, koji su uređeni posebnim pravilima. U takvim slučajevima potrebno je jasno regulirati prava na izum, kao i eventualna prava zaposlenika na naknadu, sukladno važećim propisima.

Kod vanjskih suradnika situacija je još osjetljivija, jer prava intelektualnog vlasništva **ne prelaze automatski na naručitelja**. To znači da je za svaki angažman nužno sklopiti odgovarajući ugovor kojim se uređuje prijenos ili ustupanje prava, uključujući i opseg, trajanje i teritorij korištenja.

Kako bi se izbjegle pravne nesigurnosti, preporučuje se unaprijed urediti:

prijenos autorskih prava,
prava na izume zaposlenika,
ugovore o povjerljivosti (NDA),
te ugovore o prijenosu prava s vanjskim suradnicima.

Bez takvih ugovornih mehanizama postoji realan rizik da poduzetnik ne stekne isključiva prava na rezultate projekta, što može ozbiljno ugroziti njihovu daljnju komercijalizaciju.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOVE

TROŠKOVI ZAŠTITE INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA U EU PROJEKTIMA

U velikom broju EU programa troškovi povezani sa zaštitom intelektualnog vlasništva prepoznati su kao **prihvatljivi troškovi projekta**, što poduzetnicima omogućuje da pravnu zaštitu inovacija financiraju uz značajnu potporu EU sredstava.

To u praksi znači da je već u fazi planiranja moguće uključiti aktivnosti kao što su **patentne prijave, registracija žiga i industrijskog dizajna, izrada IP analiza te savjetodavne usluge vezane uz upravljanje intelektualnim vlasništvom**. U pojedinim programima financiraju se i specifične analize poput procjene slobode djelovanja (freedom to operate), koje su ključne za sigurnu komercijalizaciju inovacije.

Intenzitet potpore ovisi o vrsti programa i statusu prijavitelja, ali u određenim slučajevima može doseći i do **92% ili čak 100% prihvatljivih troškova**, osobito kod manjih projekata, vaučera ili programa usmjerenih na istraživanje i razvoj.

Važno je naglasiti da prihvatljivost troškova uvijek ovisi o konkretnom pozivu i pravilima programa, zbog čega je nužno pravovremeno planirati IP aktivnosti i uskladiti ih s projektnim proračunom.

Pravilnim planiranjem poduzetnici mogu ne samo zaštititi svoje inovacije, već i **optimizirati korištenje EU sredstava**, smanjiti vlastiti financijski rizik i povećati ukupnu vrijednost projekta.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOSVE

NAJČEŠĆE PRAVNE POGREŠKE U EU PROJEKTIMA KOJE SE ODNOSE NA ZAŠTITU INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA

U praksi se kod provedbe EU projekata često ponavljaju određene pravne pogreške koje mogu značajno ugroziti zaštitu intelektualnog vlasništva i kasniju komercijalizaciju rezultata.

Jedna od čestih pogrešaka je **npravovremena zaštita žiga**, kao najvažnijeg elementa brenda pod kojim će se proizvod ili usluga plasirati na tržište. Poduzetnici često razvijaju naziv ili vizualni identitet brenda kroz projekt, ali ne provjeravaju dostupnost niti pravovremeno registriraju žig. To može dovesti do situacije u kojoj **ne mogu koristiti vlastiti brend ili su izloženi riziku povrede tuđih prava**, što može imati ozbiljne poslovne posljedice.

Sljedeći čest problem je **prekasna zaštita inovacije putem patenta**. Ako se inovacija javno objavi prije podnošenja patentne prijave, može doći do **nepovratnog gubitka mogućnosti patentne zaštite**, čime se značajno smanjuje njezina tržišna vrijednost.

Također, često se pojavljuje **neuređeno vlasništvo nad rezultatima projekta**, osobito u projektima s više partnera. U takvim situacijama dolazi do nejasnoća oko prava korištenja i komercijalizacije, što može rezultirati sporovima i otežati daljnji razvoj inovacije.

Dodatno, poduzetnici nerijetko zanemaruju ugovorno uređenje odnosa sa zaposlenicima i vanjskim suradnicima, iako upravo oni sudjeluju u stvaranju rezultata projekta. Bez jasno definiranog prijenosa prava postoji rizik da poduzetnik **ne stekne puna prava na inovaciju**.

Konačno, česta je pogreška i **izostanak jasne IP strategije**, zbog čega se ne prepoznaju svi oblici zaštite ili se ne koristi puni potencijal projekta.

Sve navedene situacije mogu se izbjeći pravovremenim planiranjem i stručnim pravnim savjetovanjem. U kontekstu EU projekata, upravljanje intelektualnim vlasništvom nije samo pravno pitanje, već **ključan element zaštite ulaganja i dugoročne održivosti projekta**.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOSVE

KAKO IZGRADITI STRATEGIJU UPRAVLJANJA I ZAŠTITE INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU PROJEKT

Upravljanje intelektualnim vlasništvom u EU projektima ne smije biti *ad hoc* odluka, već rezultat promišljene i unaprijed definirane strategije. IP strategija predstavlja strukturirani pristup kojim poduzetnik planira kako će zaštititi, koristiti i komercijalizirati rezultate projekta.

Prvi korak u izradi IP strategije je **identifikacija inovacija** koje nastaju ili mogu nastati tijekom projekta. To uključuje prepoznavanje tehnoloških rješenja, softvera, dizajna, brendova ili poslovnih modela koji imaju potencijal za zaštitu.

Nakon toga slijedi **analiza mogućnosti zaštite**, odnosno procjena koji oblik intelektualnog vlasništva je najprikladniji za pojedinu inovaciju, primjerice patent, žig, industrijski dizajn, autorsko pravo ili poslovna tajna. U toj fazi važno je uzeti u obzir i tržišni potencijal inovacije te troškove i koristi pojedinih oblika zaštite.

Ključan element strategije je i **definiranje vlasništva nad rezultatima projekta**, osobito u projektima s više partnera ili uključenim vanjskim suradnicima. Jasno uređeni odnosi omogućuju nesmetano korištenje i daljnji razvoj inovacije.

IP strategija mora uključivati i **plan komercijalizacije**, odnosno način na koji će se rezultati projekta koristiti na tržištu – kroz vlastitu proizvodnju, licenciranje, prijenos tehnologije ili druge modele iskorištavanja.

Takav sustavan pristup omogućuje poduzetniku da intelektualno vlasništvo ne promatra samo kao pravnu zaštitu, već kao **strateški poslovni alat koji povećava vrijednost projekta i dugoročnu konkurentnost na tržištu**.

VODIČ ZA ZAŠTITU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KROZ EU FONDOVE

ZAKLJUČAK

Europski fondovi predstavljaju iznimnu priliku za poduzetnike koji žele razvijati inovacije, unaprijediti poslovanje i povećati svoju konkurentnost na tržištu. Kroz dostupne programe moguće je financirati razvoj novih tehnologija, proizvoda i poslovnih modela, često uz vrlo visoke stope sufinanciranja.

Međutim, razvoj inovacija bez odgovarajuće pravne zaštite nosi značajne rizike. Bez jasno uređenih prava intelektualnog vlasništva poduzetnici mogu izgubiti **kontrolu nad rezultatima projekta**, mogućnost njihove ekskluzivne komercijalizacije ili se suočiti sa sporovima koji mogu usporiti ili potpuno onemogućiti daljnji razvoj.

S druge strane, pravovremeno i strateški uređeno intelektualno vlasništvo omogućuje **sigurnu komercijalizaciju, povećanje tržišne vrijednosti poduzeća i jačanje pregovaračke pozicije prema investitorima i partnerima**.

Zato zaštitu intelektualnog vlasništva treba promatrati kao sastavni dio svakog EU projekta – ne samo kao pravnu obvezu, već kao **ključan element uspjeha, održivosti i dugoročnog rasta poslovanja**.

**VODIČ ZA ZAŠTITU
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA
KROZ EU FONDOVE**



ODVJETNIČKI URED
MAJA BILIĆ PAULIĆ



Za dodatne informacije i pravnu podršku u području zaštite intelektualnog vlasništva u EU projektima, slobodno se obratite:

Maja Bilić Paulić, odvjetnica

+385 99 612 1987

maja.bilic.paulic@ou-mbp.hr

info@ou-mbp.hr

www.ou-mbp.hr

Uredi

- **Sjedište ureda:**
Kružna ulica 48
10000 Zagreb
- **Pisarnica Šibenik:**
Gavanova 11 c
22000 Šibenik

